Наукові перспективи
Видавнича група

Вітаємо з Днем вчителя!!

ВІСНИК науки та освіти

ISSN 2786-6165 (online)

Bulletin of Science and Education

серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія

№ 9(27) 2024

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 9(27) 2024. С. 1408

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 01.10.2024, № 2/10-24)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.
Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

Вилінський С,І. 143
РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ У ПРОЦЕСІ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Гнатюк М.М. 155
ОНІРИЧНИЙ ДИСКУРС «ЩОДЕННИКА» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Димовська А.К. 172
ҐЕНЕЗА І ТРАНСФОРМАЦІЇ МІФОЛОГІЧНОГО ПРОТОСЮЖЕТУ У ПОВІСТІ А. ЛІНДҐРЕН «РОНЯ, ДОЧКА РОЗБІЙНИКА»

Дубовий Д.О. 186
СТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОПОВІДАНЬ Ш. АНДЕРСОНА ЗІ ЗБІРКИ «ВАЙНСБУРГ, ОГАЙО»

Дьомкін О.Л. 193
КОМУНІКАТИВНО-СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ

Зайцева К.І., Масло І.М., Канонік Н.П. 203
РОЛЬ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ТА КРИТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Зарудняк Н.І., Лопушан Т.В. 216
ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ КОХАННЯ В ЗБІРЦІ ІННИ СНІГУР «ХРИЗАНТЕМИ»

Кізім Н.В., Писанець І.К., Дуб О.Б. 230
СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В БАГАТОМОВНИХ СУСПІЛЬСТВАХ

Куварова О.К., Волощенко Є.І. 242
ДИСКУРСИВНІ ФОРМИ ГЛЯДАЦЬКИХ КОМЕНТАРІВ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ВІДЕОБЛОГІВ (ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Кузовенко О.В., Гонсалєс-Муніс С.Ю. 258
ҐЕНДЕРНІ АСПЕКТИ КОЛЬОРИСТИКИ У РОМАНІ ТОНІ МОРРІСОН «НАЙБЛАКИТНІШІ ОЧІ»

Ланчуковська Н.В., Шальов А.С. 268
АКУСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНТОНАЦІЙНИХ КОНТУРІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: РЕГІОНАЛЬНІ ВАРІАЦІЇ ТА ЇХ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Лозинська О.Г., Стефанишин Ю.М. 279
ДЕРЖАВНІ СЕРТИФІКАЦІЙНІ ІСПИТИ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. ІВАНА ФРАНКА: ДОСВІД, ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ

УДК 821.161.2.0-1(092)(Сні):[177.6:811.161.2'373.612](045)85

https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)-216-229

Зарудняк Наталя Іванівна старший викладач кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, тел.: (0474) 43-45-82, https://orcid.org/0000-0002-7736-0341

Лопушан Тетяна Володимирівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, тел.: (0474) 43-45-82, https://orcid.org/0000-0003-4608-6877

ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ КОХАННЯ В ЗБІРЦІ ІННИ СНІГУР «ХРИЗАНТЕМИ»

Анотація. Кохання – одне з найяскравіших почуттів, яке знаходить своє відображення і в українській літературі, і в українському фольклорі. Мотив кохання є одним із найдавніших і в світовій літературі. В усній народній творчості кохання – всепоглинаюче почуття, яке сильніше за родинні взаємини, саму смерть. Поезія кожного покоління збагачується новими відтінками відтворення цього почуття, міняються ступінь відвертості, внутрішні межі ліричних героїв. Досить цікавою й оригінальною саме в інтимній ліриці є творчість сучасної талановитої авторки – Інни Снігур, вірші якої поширювалися в рукописних варіянтах Уманню ще до виходу її збірки «Хризантеми» [1]. Дослідження теми кохання в її доробку є цікавою науковою проблемою.

Ми зверталися до творчості цієї авторки в науковій розвідці «Інна Снігур як представниця «першої хвилі літераторів» факультету філології та журналістики УДПУ» [2]. Її поезія цікава в контексті вивчення літератури Черкащини. Зокрема, в попередній розвідці ми зауважували, що, «зважаючи на найрізноманітніші варіації теми кохання у ліриці Інни Снігур, її цілком можна назвати «уманською Лівицькою-Холодною»» [2, С. 230].

Метою нашої статті є дослідження текстів збірки «Хризантеми», в яких провідним є мотив кохання.

У ліриці авторки найрізноманітніші варіації на цю тему. Від «незустрічі» суджених долею до порятунку від самотності чоловіком, до якого немає почуттів. Закохані часто порівнюються з зірками, авторка,

трапляється, боїться, що настане кінець світу, а коханий так і не встигне освідчитися. Мотив заміни коханого уявним, випадковим чи просто зручним чоловіком для тепла, розваги, як порятунок від самотності також варіюється в її ліриці. Як один із варіантів теми – мотив нерозділеного почуття. Присутній у її творчості споріднений із попереднім мотив нещасливого кохання, варіантом якого є мотив забороненого кохання. Є ще в Інни Снігур серія уявних діалогів з коханими, в яких відчувається її жіноча сила і влада. По-особливому звучить тема краху почуття. Сприйняття кохання у І. Снігур теж має свою специфіку. Мотив самотності в збірці «Хризантеми» – це один зі способів втілення некохання.

У подальшому цікаво дослідити її «сімейні» вірші (про взаємини з чоловіком), а також поезії пізнішого періоду, в яких лірична героїня закохана й щаслива.

Ключові слова: лірика, тема кохання, лірична героїня, паралелізм.

Zarudniak Natalia Ivanivna senior lecturer of Ukrainian literature, Ukrainian Studies and Methodology Department, Pavlo Tychya Uman State Pedagogical University, 28 Sadova St., Uman, 20300, tel.: (04744) 3-45-82, https://orcid.org/0000-0002-7736-0341

Lopushan Tetiana Volodymyrivna Ph. D. (Philology), associate professor of Ukrainian literature, Ukrainian Studies and Methodology Department, Pavlo Tychya Uman State Pedagogical University, 28 Sadova St., Uman, 20300, tel.: (04744) 3-45-82, https://orcid.org/0000-0003-4608-6877

VARIATIONS ON THE THEME OF LOVE IN INNA SNIHUR'S COLLECTION "CHRYSANTHEMUMS"

Abstract. Love is one of the most vivid emotions, reflected both in Ukrainian literature and folklore. The motif of love is one of the oldest in world literature. In oral folk art, love is portrayed as an all-consuming feeling, stronger than familial ties or even death itself. Poetry from each generation enriches the depiction of this emotion with new nuances, as the level of openness and the internal boundaries of lyrical heroes evolve. Particularly intriguing and original in the realm of intimate lyrics is the work of contemporary talented author Inna Snihur, whose poems circulated in handwritten form in Uman before the release of her collection Chrysanthemums [1]. Exploring the theme of love in her work presents an engaging scholarly issue.

We referred to the work of this author in the scholarly study "Inna Snihur as a Representative of the 'First Wave of Writers' of the Faculty of Philology

and Journalism of Pavlo Tychya Uman State Pedagogical University" [2]. Her poetry is particularly interesting in the context of studying the literature of the Cherkasy region. Specifically, in our previous study, we noted that "considering the various variations on the theme of love in Inna Snihur's lyrics, she can rightfully be called 'the Uman Livytska-Kholodna'" [2, p. 230].

The aim of our article is to explore the texts from the collection Chrysanthemums, where the predominant motif is love.

The author's lyrics offer a wide range of variations on the theme of love. These range from the "missed encounter" of fated lovers to finding salvation from loneliness with a man for whom there are no real feelings. Lovers are often compared to stars, and the author expresses fear that the world might end before her beloved gets the chance to confess his love. A recurring theme is the replacement of a true love with an imagined, random, or convenient man—someone who provides warmth, entertainment, and an escape from loneliness. Another variation of this theme is unrequited love. Closely related is the motif of unhappy love, including forbidden love. Inna Snihur also includes a series of imagined dialogues with her lovers, where her feminine power and control are evident. The theme of emotional collapse is especially poignant in her work. Snihur's perception of love carries its own distinct nuances. The motif of loneliness in Chrysanthemums represents one of the many variations of unlove.

In the future, it would be interesting to explore her "family" poems (focused on relationships with her husband), as well as her later works, where the lyrical heroine is in love and happy.

Keywords: lyrics, the theme of love, lyrical heroine, parallelism.

Постановка проблеми. Кохання – одне з найяскравіших почуттів, яке знаходить своє відображення і в українській літературі, і в українському фольклорі. Мотив кохання є одним із найдавніших і в світовій літературі. В усній народній творчості кохання – всепоглинаюче почуття, яке сильніше за родинні взаємини, саму смерть. Поезія кожного покоління збагачується новими відтінками відтворення цього почуття, міняються ступінь відвертості, внутрішні межі ліричних героїв, поглиблюється психологізм. Досить цікавою й оригінальною саме в інтимній лірриці є творчість сучасної талановитої авторки – Інни Снігур, вірші якої поширювалися в рукописних варіянтах Уманню ще до виходу її збірки «Хризантеми» [1]. Дослідження теми кохання в її доробку є цікавою науковою проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ми вже зверталися до творчості авторки в науковій розвідці «Інна Снігур як представниця «першої хвилі літераторів» факультету філології та журналістики УДПУ» [2]. Її

лірика цікавить нас і в контексті вивчення літератури Черкащини. Зокрема, в попередній розвідці ми зауважували, що, «зважаючи на найрізноманітніші варіації теми кохання у лірриці Інни Снігур, її цілком можна назвати «уманською Лівицькою-Холодною»» [2, С. 230]. Про творчість поетки йдеться в кількох статтях нарисового характеру. У збірнику «Літературне краєзнавство Уманщини» видруковано методичну розробку Оксани Бодачевської «План-конспект уроку літератури рідного краю за творчістю Інни Снігур» [3], в якій акцентується увага на найпоширеніших художніх засобах авторки, аналізуються вірші «Ліричний настрій», «Сентиментальний романс», «Елегія».

Метою нашої статті є дослідження текстів збірки «Хризантеми», в яких провідним є мотив кохання.

Виклад основного матеріалу. У лірриці Інни Снігур найрізноманітніші варіації на тему кохання. Один із найзворушливіших у творчості мотив «незустрічі» суджених долею. В «Елегії» кохані порівнюються з зірками, які в одному небі, «Здавалося б, поруч, здавалось, чекають // А стрітися в тиші космічній не можуть…» [1, С. 30]. І коли у «буденнім багатоголоссі» двом долям, які хворі на самотність, у «черзі за щастям» раптом випадає зустріч – їм впізнати одна одну не вдається. В іншому вірші «Над тобою схилилася ніч» лірична героїня звертається до знову *зоряного* коханого-долі (йому ніч «Ніжно зорі вплітa у волосся» [1, С. 22]) з риторичним, розпачливим запитанням: «Ну невже ми у світі одні, // Кому стрітися ще не вдалося?..» [1, С. 22]. У вірші «Нестріченому» коханий уже конкретніший, але вигаданий ліричною героїнею, яка його «кожну мить, вже цілу вічність» [1, С. 24] жде. Вона так нікого і не полюбила, не змогла його забути, хоча роки вже «не в юність повернули» [1, С. 24]. Лірична героїня чекає, але боїться зустрічі: «Бо що скажу тобі, коли зустріну? // А, може, тільки гляну і… пройду?.. // І думатиму, що я так – повинна, // Що не знайшла, і цілу вічність жду…» [1, С. 24]. У вірші «Минула ніч була – червоною!» споріднений із попереднім мотив «неосвідчення». І тут вона боїться, що оте повне щастя не відбудеться, бо містична червона ніч викликала думки навіть про судний день, а «душу // Мені одкрити ти не встиг?..» [1, С. 26].

Через неможливість бути поряд із коханим, лірична героїня намагається знайти альтернативну заміну. Так, у вірші «Можливо, я б тебе любила…» [1, С. 24], вона приміряє на стороннього чоловіка, який викликає симпатію, роль коханого, але, щоб ним стати, йому не вистачає печалі, жалю, закоханості, болю, незрадливості, «лагідної шаленої сили» [1, С. 24] ідеального коханого. «Можливо» при уявному наділенні рисами справжнього коханого перетворюється на «О, як би я тебе любила!»

[1, С. 24]. У вірші «Чужому» героїня навіть зважується на випадковий поцілунок під «мажорну травневість дощу» (сховалася у під'їзді перечекати дощ), навіть щось відчула («О, щастя пізнього солодкий трунок!» [1, С. 28]), але все ж і дощ був не таким, і поцілунок – не тим: «Та дощ був курячим, і краденим – цілунок…» [1, С. 28]. Ще зримішим постає образ ідеального чоловіка у вірші «Коли душа неспокоєм гуде», у ньому також звучить мотив очікування Його, але Його цілком конкретного, якого собі сама створює для хорошого настрою. «Як позитив придумую тебе, // І ти чомусь на Челентано схожий!..» [1, С. 63]. Зі смішним і ніжним уявним Челентано ліричної героїні, у якого печаль в очах, хриплуватий голос, легше жити у світі хаосу й ексцесів ліричної героїні. Вона несміливо надіється, що такий Челентано може виявитися десь поряд, не в Італії. «Amore mio! Норовливий мій! / Придумала… А, може, ти десь близько? // І, може, зайвий на моїм столі // Розмовник українсько-італійський?!.» [1, С. 63]. Інколи очікування ідеалу замінюється чимось реальнішим у прагненні «якогось щастя», «якогось дива», навіть бажанням «трішки впасти». Ліричній героїні здається, що полюбила: «Здалося, щастя і дива – зможе! // Але, мабуть, це лише здалося» [1, С. 65]. Інколи вона навіть саму себе обманює, замінюючи омріяне почуття на сурогат. Так, у вірші «То все була поезія, романтика» лірична героїня відчуває себе спокійною і ніжною після реальної зустрічі зі своєю фантазією (певно, старшим чоловіком): «Хто ж знав, що я насправді Вас зустріну?!! // І будете Ви «сонечком» і «мишкою» // А цей роман – пригодницькою книжкою…» [1, С. 72]. Вона зізнається в коханні: «Хто знав, що я без пам'яті любитиму?..» [1, С. 72]. Ось лише кохання – це не пригода, і закохані не задумаються про те, скільки сторінок пригодницької книги ще не прочитано.

Як один із варіантів на тему кохання у Інни Снігур звучить мотив нерозділеного почуття. Парадоксальність вірша «Мені не потрібні ви» полягає в тому, що ліричній героїні не потрібні ті, яким вона стала потрібною, але залишається «до ненормального вірною // Тому, кому до потрібності // Моєї ну геть байдуже!» [1, С. 58]. Вона по-філософськи сприймає байдужість коханого, розуміючи фатальні життєві реалії. В іншому вірші «Все дуже просто – я тебе люблю» лірична героїня стомлена, самотня і навіть не претендує на взаємність після, очевидно, «мексиканських пристрастей і сліз» [1, С. 60], відчуває «спокійне, тихе, тепле почуття» [1, С. 60] до отакого, якого вона любить: «Тривожні твої погляди ловлю // І розумію, що УЖЕ щаслива» [1, С. 60]. У творі «Ви хворієте не мною. І я рада» лірична героїня перераховує «радості» від того, що коханий не її вже, що, до речі, вона не сприймає зрадою:

невимушене й легке спілкування, самотність, що дає довгожданий спокій. «Біль страждань – єдина моя втрата…» [1, С. 34]. «Радість» від того, що «Ви ще ближчий, хоч такий далекий» [1, С. 34], здається сумнівною, зважаючи на те, які болючі почуття мала лірична героїня до чоловіка. Воно сприймається як остаточна втрата надії і можливість наблизитися до нього хоча б у якості сторонньої людини.

Досить часто в ліриці Інни Снігур звучить мотив нещасливого кохання: «Пізня любов» (нестерпний біль спаленого кохання, відчуття крижаного потоку, яким осінь «обпалила» багаття, «І тепер у серці – // Попіл від любові,// Як на підвіконні // Попіл від листів» [1, С. 31]). Цикл «Осіннє» складається з шести мініатюр, побудованих на парадоксах, оксюморонах: «веселе вогнище» з листів, прочитаних востаннє, – палити боляче; вино «за світлий спомин» – «тремтіла рука з утоми»; щаслива (?), бо щастя – це страждання, яке стомилося. В одному з чотиривіршів відчувається суголосність зі станом природи (за зразком «Лісової пісні» Лесі Українки [4, С. 188), восени природа засинає до весни, але лірична героїня не захоплена перспективою пробудження: «Вже чорнобривці пахнуть жовтнями, // Вже айстри хиляться до сну… // І я засну… я – засну… // Але – прокинутись самотньою?» [1, С. 32]. Мотив нещасливого кохання наскрізний і у вірші «За те, що був і зміг лишити теплий спомин» (чоловік зумів воскресити забуті відчуття, але у житті – тимчасовий, і тому поруч із теплом викликає біль: «Ти просто – був. Як біль. Як стишене // страждання. // Як стогін. І як жаль – // коли за кимось… хтось…» [1, С. 46]). Цей же мотив наявний у творі «Згадай мене сьогодні уночі» [1, С. 27] (спогади про чоловіка, доля якого з долею ліричної героїні «Переплелись й розбіглись врізнобіч» [1, С. 27], почуття до чоловіка залишилися, недаремно ж вона хоче, щоб він згадав її бодай випадково, і навіть від згадки про неї у «холодну, непривітну ніч» він відчує її тепло, її «слова, що віршами стають» [1, С. 27]. А вірші – це почуття, почуття високі). Про відчуття того, що не збулося, вірші «О, радісний, величний, світлий сум» (цвітіння яблунь, викликає забуте відчуття щастя, яке відгукується болем: «Рожевий цвіт так п'яно пахне щастям // І запізнілим стомленим жалем… // Отак би слухать цей солодкий щем! // Отак би в біль оцей солодкий впасти» [1, С. 29]).

Одним із варіантів нещасливого кохання є мотив забороненого кохання: «Я зовсім не хотіла вкрасти» [1, С. 35] (ідеальний («раптом», «нарешті») чоловік з високою душею, «думками в небо» для ліричної героїні уже має своє «примарне», «тихе» «щастя». Лірична героїня просить вибачення, бо «не хотіла» і не «мала» вкрасти його спокій і щастя). Оригінальним є в цьому творі образ любові, яка вибирає душу, як

покупець («прицінюється»). Любов, за Снігур, – це навіть вища категорія, ніж душа, бо любов приміряє душу, наче сукню. І не так легко знайти таку, щоб і крій сподобався, і розмір підійшов. У творі «Як грали Ви на фортеп'яно!" [1, С. 36] відтворюються почуття ліричної героїні, яка обожнює чоловіка, який грає на піаніно, їй «Хотілося…Упасти до його колін» [1, С. 36], вона його коханка, він називає її царівною, сильною жінкою, але вона відчуває провину: «В холодному мовчанні стін // Я чую тихе: «Винні? Винні // І ти, і Він» І я… і Він» [1, С. 36]. Вона не може сама залишити обожнюваного чоловіка, просить його прогнати її, вони не можуть керувати своїми почуттями, бо обоє «наче п'яні». Лірична героїня розуміє, що стосунки крадені, тимчасові, але боїться, що зроблять помилку, якщо розлучаться: «Дай Боже, щоб не жалкували // Ні я, ні Він. Ні я… ні Він…» [1, С. 36]. Висока напруга, обірвані речення, Ви, Він, Його, невимовне захоплення руками чоловіка: «Але – ці руки… Ваші руки…» [1, С. 36].

Лірична героїня вірша «Горобина ніч» усвідомлює, що «його» повинна забути, але не може, «дитинно тішиться», бо ворожіння показує, що «Ти – до мене!..» [1, С. 37]. В іншому творі «Коли – писати? Не встигаю жить!» [1, С. 39] бачимо ліричну героїню, що має сім'ю, роботу, дім, але все одно відчуває біль самотності, плекає божевільні, нездійненні, безнадійні думки про те, щоб «усе перевернути // З голів на ноги, з ніг на голови! // І щастя щоб, і меду, і отрути. // І перейти на «ти», забувши «ви»…» [1, С. 39]. Самотність чомусь болить, коли лірична героїня випадково згадує про «нього», вона «захлинається» власним божевіллям, варто лише уявити «його» у своєму житті: «Це буде вірш! І вічно буде – мить!» [1, С. 39]. Але вона чітко усвідомлює нездійсненність своїх мрій: «…Яка дурна ця радість безнадійна!» [1, С. 39]. У творі «У мій раціональний хід думок» [1, С. 70] знову звучить мотив забороненого кохання («Чужого захотілося так щастя» [1, С. 70]), натяки про «нього» «вповзають» у думки героїні, «він» ніколи навіть не зміг би здогадатися, що «запросто спромігся увійти» в її уяву. Зізнання ліричної героїні в періодичному захопленні іншими звучить як зізнання у зраді: «(було)», зізнання щодо мрій про когось звучать як виправдання:«(нечасто)» [1, С. 70]. «Сентиментальний романс» – це знову заборонені почуття уже двох, які змушені бути лише друзями. Як зрозуміло з тексту, почуття тривалі в часі: «Це знову Ви, старий мій друже, // І я кохаю знову Вас…» [1, С. 15]. Авторка не говорить прямо, що в чоловіка на серці, читач має здогадуватися, але про це натякає стомлена гітара, печальні звуки, голос, що болить і тужить, а в «неміряній» блакиті очей (космос відчуттів героїні) «більше, аніж просто сум», «глибше, аніж просто туга…» [1, С. 15].

«Більше» і «глибше» розкриває наступні два рядки: «Як важко бути тільки другом! // Я лиш неспокій Вам несу…» [1, С. 15]. Цікаво, що «Сентиментальний романс» Інни Снігур мимоволі асоціюється з «Пелюстками старовинного романсу» [5, С. 46] Ліни Костенко: втома, печаль, біль, туга у Інни Снігур – плач, плекання печалі у Ліни Костенко, у Інни виконавець – старий друг, у Ліни Костенко – старий співак, але якщо у Ліни Костенко заключним акордом звучить заклик: «О, заспівайте дівчині романс! // Жінки втомились бути не прекрасними» [5, С. 45], то в Інни Снігур прохання діаметрально протилежне, звучить стогін-благання: «Помовчте! Розриває душу // Ваш голос, що болить і тужить, // Сентиментальний Ваш романс» [1, С. 15]. Висока напруга почуттів у вірші І. Снігур розбивається об жорстоку непереборну реальність: «Жага в полон не візьме нас…» [1, С. 15], що робить звучання романсу болючим, нестерпним для героїні. У романсі Л. Костенко виконавець співав «чужу печаль», яку «підносив, як бокал»: «Якісь красуні, всупереч вікам, // до нього йшли по місячній доріжці» [5, С. 46], у І. Снігур коханий співав про свій біль: ідеальна жінка була поряд, але він стримував свої почуття через обставини, які забороняли закоханим бути відвертими і щасливими. Обидва твори поєднує сентиментальність. Як на нашу думку, твір Снігур навіть дітклівіший.

Мотив забороненого кохання звучить і у вірші «Любове пізня, в чому твоя сила?» [1, С. 23]. Лірична героїня намагається осмислити пізню любов, яка попри те, що грішна і «до неможливого сумна», за силою перевершує все, що було до неї, асоціюється з нічною блискавкою, «стокрилою», «якоюсь лячною», яка «минулого нікчемність освітила» [1, С. 23]. І попри все, цій любові лірична героїня віддається сповна, це почуття здатне підносити й окрилювати: «Я згадую давно забуті вірші?..» [1, С. 23]. Низка риторичних питань, окликів підкреслюють особливу експресивність твору. Мотив пізньої любові порушується і в вірші «Хризантеми» [1, С. 25]. Неповторність і біль пізнього кохання, яке асоціюється з хризантемами, авторка передає за допомогою паралелізму: «Моя пізня Любове, то твій аромат // Розтривожив, аж боляче й темно?! // А чи, може, то так до нестями п'янять // У чужому саду хризантеми?..» [1, С. 25]. Епітет «чужому» дає зрозуміти, що чоловік, в якого закохана героїня, не вільний, сад не лише чужий, а непривітний, під холодним дощем, хризантеми у ньому здаються нереальними, «наче сон».

Є ще в Інни Снігур серія уявних діалогів з коханими, в яких відчувається її жіноча сила й влада. Так, у вірші «Біля будинку – самотній ліхтар» [1, С. 33] уже з перших рядків завдяки паралелізму авторка дає зрозуміти, що лірична героїня самотня: ліхтар «тихо поскрипує в такт»

[1, С. 33] її крокам. Але в її житті є «дуже вправний штукар», якого називає своїм любим, і який зумів непомітно вкрасти її спокій. Вона дорікає йому подумки за крадіжку. Вони розходяться «підкреслено мовчки», та жінка впевнена, що безкарно крадіжка коханому не минула: «Тільки радіти завчасно не треба, // Адже цієї січневої ночі, // Любий мій, серце я вкрала у тебе!» [1, С. 33]. У вірші «Велетень» авторка створює за допомогою гіпербол образ коханого-«космічної сили», який чолом сягав у просинь (піднесений, неймовірно розумний), його жовті черевики (очевидно, реалістична деталь) затуляли їй осінь (повністю заволодів думками, уявою, героїні, а ще, певно, часто доводилося опускати очі долу, божество, на яке не смієш звести очей), на його віях зупинялися відпочити планети (він могутніша, ніж планети, субстанція). Він грав з Козерогом у шахи (певно, його знак зодіаку) і тримав сигарету (очевидно, реалістична деталь). Ще більшої ваги образу надає постійне звертання на «Ви». Він був настільки великим й ідеальним, що земних слів ліричної героїні не чув: «Де то Вам – космічній силі?» [1, С. 40]. Вона уявно погрожує цьому неймовірному чоловіку за таке ставлення, навіть залякує можливістю збайдужіння, руйнуванням його величі, з яким зникне його космічність: «Тільки Ви чомусь забули, // Що таким Вас я зробила» [1, С. 40]. Попри несприятливу ситуацію, лірична героїня все одно відчуває себе режисером.

Емоційною фатальністю, невідворотністю просякнутий вірш «Я знала, що ти прийдеш» [1, С. 41]. Лірична героїня була настільки впевнена, що він прийде «несподівано й просто», «Знайшовши банальний привід» [1, С. 41], що навіть не відчувала років своїх і його шукань. Він згадав, що лише вона – «Хиткий і далекий острів // Отих нездійсненних мрій // І вимучених бажань» [1, С. 41]. Це знання ледь не вічне, бо про його прихід вона «прочитала» ще в дитячих його листах, хоч там того і не було написано (провидиця? відчуття спорідненої душі?). Існування без неї руйнувало його, бо він майже загубив свою сутність (як привид), упокорений (тиха, слухняна тінь), він втілення її підсвідомого страху (вона розуміла, що без неї він руйнуватиметься: «Прийшов, як приходять ті, // Хто був у кайданах болю, // Хто перехворів і вже // Не раз помирав вві сні…» [1, С. 41]. Він прийде надломленим, з досвідом найстрашніших страхів, і такому йому вона вже ніколи не зможе сказати «ні» [1, С. 41]. Рядок «Я знала, що ти прийдеш» наскрізний у вірші (рефрен).

У поезії «Як хочеться узяти й подзвонити!» [1, С. 47] відтворюється тривожність, висока поетичність несподіваного взаємного почуття («Мабуть, тому й народжується вірш» [1, С. 47]), яке не має майбутнього, а якщо й могло б мати, то лише через труднощі та перешкоди: «Неначе не помітити – це легше. // Неначе не почути – це зручніш…» [1, С. 47]. Та

вибір між труднощами та почуттями нелегкий: «Я номер твій стирала сотні раз…» [1, С. 47]. Вона хоче знати, що й коханий відчуває те, що вона, уявно звертається із запитанням: «А як – тобі? Для мене – ніби вперше» [1, С. 47]. Тривожність, бажання щастя, сумніви, розгубленість, піднесеність почуття – основні художні образи вірша.

«SMSка» – це катрен-самозаперечення. Особливість вірша полягає в тому, що лірична героїня, висловлюючи прохання «любому» забути про неї «сьогодні і завтра», якраз принаймні «сьогодні» нагадує про себе і не залишає жодної можливості це зробити. Вона «турбується» про серце «любого», яке не варто тривожити думками, але її заспокійливі запевнення в тому, що вона «потім» повернеться, звучить як спроба втечі-розриву. Обірвані «може», «напевно» викликають тривожність, а в поєднанні з останнім рядком («Не згадуйте тільки, мій любий, про мене!!!» [1, С. 71] – відчуття прощання, такого нестерпного та болючого для головної героїні.

У вірші «Колисала, присипляла: люлі-люлю…» [1, С. 73] є щось істеричне. Уже з першого рядка твору лірична героїня виступає в не зовсім притаманній коханій функції матері, яка, присипляє чоловіка, співаючи, як немовляті, колискову. У материнських почуттях є ніжність, турбота, але і дистанція в життєвому досвіді, психологічній зрілості, тому не дивно, що героїня сумнівається у своєму коханні: «Може, я не дуже і люблю?» [1, С. 73]. Тривожним симптомом є те, що поцілунки не викликають радості, але і жалю вони теж не викликають. З'являється відчуття якоїсь приреченості, бо героїня порівнює місце коханого в своєму житті з роллю якоря для корабля. Судно не може постійно рухатись на хвилях, має десь заякорятися, утримуватися, але це тимчасове явище, корабель має пливти. Лірична героїня намагається розібратися в своїх почуттях. На підтвердження думки про те, що кохає, виринають запитання: «Але як – слова були і сни? // В листопаді – пахощі весни?» [1, С. 73]. Контраргументом звучить усвідомлення того, що вона не боїться його втратити: «Тільки – я без тебе не боюсь!» [1, С. 73]. І останній рядок – істеричне усвідомлення, що те, що сприймала за кохання, насправді – гра в кохання: «Можна ще пограюсь-посміюсь?» [1, С. 73].

По-особливому у Інни Снігур звучить тема краху кохання. У притаманній саме їй манері авторка впускає читача в процес усвідомлення наслідків потрощеного почуття, які несподівано дивують і її саму. Картина руїн, на яких серед каміння лірична героїня шукає тепла. Відразу три відчуття: руїни – завжди переживання втрати, лірична героїня по них чогось блукає, шукає тепла – тобто відчуває холод (друге), якщо каміння може десь зберігати тепло, то руїни є наслідком пожежі (третє). Оптимістична думка серед руйновища, шанс на відновлення будівлі –

зберігся фундамент, на якому її можна відбудувати. І тут читач розуміє, що мова йшла про руїни почуттів внаслідок страшної пожежі, і повернути їх уже неможливо, авторка сама раптово усвідомлює, що в її думках уже інший чоловік: «Розгублено повторювати ім'я // Здивовано зловитись – не твоє!..» [1, С. 62]. Паралелізм, пуант – мінітрагедія, мінівідкриття, промовистий мінікадр у русі, відсутність статичності.

Рух почуттів, відсутність статики спостерігаємо й в іншому вірші «Ось зараз сяду й напишу листа!» [1, С. 69]. Героїня переповнена емоціями, пов'язаними з коханою людиною, очевидно, свою агресію, біль, вражене скривджене «Я» хоче донести до чоловіка, можливо, прагне зробити боляче і йому: «Стара, як світ, і агресивна тема // Шукає вихід!..» [1, С. 69]. Про особливу емоційну напругу свідчить така деталь як «стиснені уста», героїня, коли бере в руки ручку, відсторонюється від зовнішнього світу («закрито вуха»), особливу схвильованість видають обірвані фрази («Ось зараз я… тобі…» [1, С. 69]). Але врешті, що можуть значити для чоловіка слова жінки, яка ніякого значення для нього не має, була тимчасовою розвагою чи тимчасовим захопленням: «А що писати?» [1, С. 69], тому проблема не в sms і не в «Рамблері»: спілкування вже не має сенсу, навіть остання репліка недоречна – все і так зрозуміло.

У вірші «Про літо спомин? Віршика малого» [1, С. 10] тема краху кохання звучить, як рутинність, апатія чи навіть якийсь місцевий наркоз, коли болю від рани людина не відчуває, хоч рана є. Авторка використовує характерний для неї прийом паралелізму: літо, яке «відбуяло», «відцвіло», в якому не було нічого «ТАКОГО, // Хоча і НЕ ТАКОГО не було» [1, С. 10], логічно зіставляється з почуттям, «що сонно пе-ре-йшло…» [1, С. 10], до чоловіка, в якому нічого «не було ТАКОГО! // Хоча і НЕ ТАКОГО не було» [1, С. 10]. Монотонність, емоційний голод підкреслює парафраз «ночі – сестри-близнюки», чуттєвість замінюється роботою («був кожен день в турботах і тривогах»), природа в унісон внутрішньому стану також дискомфортна – дощі, задуха. Трагедія, яка ніби трагедією і не сприймається, полягає у тому, що у зникненні почуттів ніхто й не винен: «І думки про Нього. // Хоч я – не та. І Він вже – не такий. // Була безглузда і пуста розмова // Про почуття» [1, С. 10].

Ще один вірш, в якому авторка відтворює відчуття моменту, коли чоловік роздавлює почуття закоханої героїні, «Я тобі назбирала рясту» [1, С. 20]. Ряст – це першоцвіт, квітка, яку автори нерідко використовують у своїй творчості. Так, у Лесі Українки, наприклад, він символізує перемогу весни над зимою, життя, у Шевченка – нетривалість, недовговічність [6, С. 17]. У Снігур – це символ надії, кохання, вразливості. Коханому не потрібен ряст, він повідомляє про розрив: «Але ти нагадав

так вчасно, // Що минули вже наші весни…» [1, С. 20]. Епітети, якими означує авторка долоні чоловіка, характеризують внутрішній стан героїні: «У холодних важких долонях // Ти тримав моє горде серце…»[1, С. 20]. Пережитий момент відчувається, як смерть, відчуттю якої героїня намагається суперечити: «То неправда, що вже ніколи // Від тепла воно не заб'ється!» [1, С. 20].

Сприйняття кохання в І. Снігур теж особливе. Вона переграє у творі «Бог є Любов», розкручуючи цю аксіому у зворотньому напрямку: кохання і коханого підносить до рівня бога, – і це вже в оригінальному варіянті Інни Снігур триєдиністю кохання є «Ненавиджу, байдужію, люблю…» [1, С. 12]. Саме любов перетворює приземлену людину на Бога, якому лірична героїня молиться. У вірші «Я маю змогу бачити тебе» [1, С. 16] лірична героїня запевняє, що щаслива мінімумом, який може дати кохання: змогою бачити коханого, правом думати про нього, правом «Свою любов леліяти щодня» [1, С. 16], і це її «Я – щаслива!» [1, С. 16] вона протиставляє усім природнім негараздам: її щастю не зможе завадити ні небо, яке сутеніє, ні осінь, яка «плаче сивими дощами» [1, С. 16], ні зима, яка «тріщить морозами» [1, С. 16]. Дуже оригінальна форма самообману. Подумки запевняє об'єкта закоханості в тому, що на нього не претендує, а у вірші веде уявний діалог саме з ним. І щастя за рецептом героїні таке надійне, незалежне від зовнішнього впливу, що цілий світ не зможе його зруйнувати, і коханий в ньому необхідний лише як об'єкт, якого можна споглядати. Психологічне підсвідоме захисне: зміна ставлення до того, що змінити нема можливості.

Мотив самотності в авторки – це один із варіантів некохання. Свою самотність у вірші «Ти міг би бути найближчим другом» вона приміряє до якогось невідомого читачеві, який міг би бути другом, братом, навіть коханцем («Але це більше, ніж сентименти» [1, С. 38]), міг би її навіть не знати, познайомитися десь «В бурхливім натовпі автостанцій» [1, С. 38] (точці перетину різних напрямів), але саме цей чоловік все одно мав їй зустрітись: «У випадковості – сенс моменту!..» [1, С. 38]. Самотність у героїні набуває крайнього вияву, навіть патологічних ознак, її глибина відтворюється за допомогою моторошного порівняння («кожен сон – ніби крик в безодню…» [1, С. 38]. Самотності протиставляється «він», який «міг би бути найближчим другом» [1, С. 38], і звертання до нього звучить з розпачем: «Бо я самотня… Така самотня!» [1, С. 38]. Він міг би бути для неї братом – «Завжди прихистком, рятунком серця», хоча «порятунок серця» [1, С. 38] – ніби і не компетенція брата. І вже зовсім неймовірною уявляється його роль у її житті як коханця, навіть не коханого. Вірші Інни Снігур ваблять тим, що її лірична героїня сама не може в собі розібратися

чи свідомо намагається себе обдурити, бо боїться голої реальності. Читач, загіпнотизований можливостями та гостротою відчуттів, готовий сприйняти з позиції героїні будь-яку «правду» як істинну. А нами «брат», «друг», «коханець» прочитується як страх навіть уявити себе коханою чоловіка, страх можливості бути щасливою.

Інший варіянт порятунку від самотності у вірші «Розговілася душа на тепло» – це заміна коханого чоловіком, до якого не було почуттів, але який міг забезпечити спокій. Інна Снігур фразою «Просто ти охороняв мої сни // Від шаленої, п'янкої весни, // Від тривожних ароматів ночей» [1, С. 49] підкреслює, що сфери почуттів «замінник» не торкався, але від самотності рятував. «Замінник» багатофункціональний: він був блоком від людського осуду, від чоловіка, який знехтував ліричною героїнею, оберігав «Від банальних помилок і невдач…» [1, С. 49], і потрібний він, щоб мати можливість відчути хоч від когось тепло: «Спокій? Був… // Любові? Ні, не було!.. // Розговілася душа на тепло!» [1, С. 49]. Самотність прочитується і в іншому вірші Інни Снігур «Щось дзенькнуло об дзеркало води» [1, с. 14], в якому передчуття втрати кохання накладається на «самотній клекіт журавлиний», підсилюючи відчуття суму і минущості. Відчуття самотності присутнє і у вірші «Вночі» [1, С. 11], не визначене, не означене відчуття чийогось болю «розцвітає» «самотніми» слідами на «цнотливості» снігу. Сам ряд ніч-плач-розцвітати-самотність-цнотливість-сніг викликає співчуття-замилування чужим болем (красивим, бо він «квітне» на морозі).Читач буквально відчуває тут розбите кохання.

Висновки. Значну частину віршів Інни Снігур присвячено саме темі кохання. У ліриці авторки найрізноманітніші його варіації. Від «незустрічі» суджених долею до порятунку від самотності чоловіком, до якого немає почуттів. Закохані часто порівнюються з зірками, ліричній героїні кінець світу найбільш страшний тим, що коханий так і не встиг освідчитися. Мотив заміни коханого уявним, випадковим чи просто зручним чоловіком для тепла, розваги, порятунку від самотності також варіюється в ліриці авторки. Ще одним варіянтом теми кохання у Інни Снігур звучить мотив нерозділеного почуття, підваріант – мотив нещасливого кохання.

Колекцію нещасливих кохань поповнюють вірші про заборонене кохання. По-іншому звучить у Інни Снігур серія уявних діалогів з коханими, в яких відчувається її жіноча сила і влада. Особливим психологізмом вирізняються вірші про крах кохання, сприйняття якого у авторки теж особливе. Мотив самотності в Інни Снігур – це один із варіантів некохання.

У подальшому цікаво дослідити «сімейні» вірші збірки (про взаємини з чоловіком), а також поезії пізнішого періоду, в яких лірична героїня щаслива й закохана.

Література:

1. Снігур І. Хризантеми. Умань: ПП Жовтий О. О., 2008. 91с.

2 .Зарудняк Н. І. Інна Снігур як представниця «першої хвилі літераторів» факультету філології та журналістики УДПУ. *The 15th International scientific and practical conference "Distance education as the main problem of young people"* (December 26 – 29, 2023) Madrid, Spain. International Science Group. 2023. P. 227–230. https://bit.ly/3BexTbP

3. Бодачевська О. План-конспект уроку літератури рідного краю за творчістю Інни Снігур. *Літературне краєзнавство Уманщини*. Умань, 2020. С. 13–18.

4. Зарудняк Н. І., Лопушан Т. В. Образи русалок у сюжеті "Лісової пісні" Лесі Українки: традиції і новаторство. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»):* журнал. 2023. №11(17). 2023. С.180–194.

5. Костенко Л. Вибране. Київ: Дніпро, 1989. 559 с.

6. Zalenskyi V., & Zarudniak N. (2024). IMAGES OF PLANTS IN LESIA UKRAINKA'S COLLECTION "THOUGHTS AND DREAMS". Znanstvena Misel Journal, 93, 16–20. https://doi.org/10.5281/zenodo.13582609

References:

1. Snihur, I. (2008). Khryzantemy [Chrysanthemums]. Uman: PP Zhovtyi O. O. [in Ukrainian].

2. Zarudniak, N. I. (2023). Inna Snihur yak predstavnytsia «pershoi khvyli literatoriv» fakultetu filolohii ta zhurnalistyky UDPU [Inna Snihur as a Representative of the "First Wave of Writers" from the Faculty of Philology and Journalism at UDPU]. Madrid: International Science Group [in Spain].

3. Bodachevska, O. (2020). Plan-konspekt uroku literatury ridnoho kraiu za tvorchistiu Inny Snihur. Literaturne kraieznavstvo Umanshchyny [Lesson Plan on Local Literature Based on the Works of Inna Snihur]. Uman [in Ukrainian].

4. Zarudniak, N. I., & Lopushan, T. V. (2023). Obrazy rusalok u siuzheti "Lisovoi pisni" Lesi Ukrainky: tradytsii i novatorstvo [Mermaid Images in the Plot of "Lisova pisnia" by Lesia Ukrainka: traditions and innovation]. Visnyk nauky ta osvity (Seriia «Filolohiia», Seriia «Pedahohika», Seriia «Sotsiolohiia», Seriia «Kultura i mystetstvo», Seriia «Istoriia ta arkheolohiia»): zhurnal. 2023. №11(17). 180–194 [in Ukrainian].

5. Kostenko, L. (1989). Vybrane [Selected Works]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].

6. Zalenskyi V., & Zarudniak N. (2024). IMAGES OF PLANTS IN LESIA UKRAINKA'S COLLECTION "THOUGHTS AND DREAMS". Znanstvena Misel Journal, 93, 16–20. [in Slovenia].